

Ткачук Олександр Васильович

Аспірант, Поліський національний університет

e-mail: 1988talex1988@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1532-7827>

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ: ІНТЕГРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ПРАКТИКУ УПРАВЛІННЯ

Tkachuk Oleksandr,

Postgraduate Student, Polis National University

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-1532-7827>

RISK MANAGEMENT IN THE SYSTEM OF EXPORT-IMPORT OPERATIONS: INTEGRATION OF INNOVATIVE APPROACHES INTO MANAGEMENT PRACTICE

Анотація. Дослідження присвячене аналізу основних ризиків у процесі здійснення експортно-імпорتنих операцій та розробці рекомендацій щодо їх мінімізації із застосуванням інноваційних інструментів. У статті розглянуто сучасні підходи до ризик-менеджменту у сфері експортно-імпорتنих операцій, акцентуючи увагу на інноваційних методах управління ризиками. Проаналізовано ключові загрози у міжнародній торгівлі та запропоновано ефективні механізми їх мінімізації.

У статті також досліджено концептуальні засади ризик-менеджменту в системі експортно-імпорتنих операцій, зокрема його значення для забезпечення ефективності та стійкості зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Розглянуто основні види ризиків, що виникають у процесі міжнародної торгівлі лікарською сировиною, зокрема фінансові, логістичні, правові та репутаційні. Наведено рекомендації щодо підвищення рівня управління ризиками шляхом використання автоматизованих аналітичних платформ, удосконалення нормативно-правового регулювання та підвищення кваліфікації менеджерів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Результати дослідження свідчать про необхідність стратегічного підходу до управління ризиками з урахуванням глобальних тенденцій, цифрових технологій і сучасних інструментів аналізу. Впровадження інноваційних методів у систему ризик-менеджменту сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств, стабільності експортно-імпорتنих операцій та зниженню ймовірності фінансових втрат. Крім того, запропоновано модель інтеграції цифрових технологій у процес управління ризиками, що дозволяє підвищити ефективність моніторингу та прогнозування загроз. Застосування комплексного підходу до ризик-менеджменту забезпечить стабільність зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах динамічного ринкового середовища.

Ключові слова: ризик-менеджмент, експортно-імпорتنі операції, інноваційні технології, лікарська сировина, міжнародна торгівля.

Abstract. The study is devoted to the analysis of the main risks in the process of export-import operations and the development of recommendations for their minimisation using innovative tools. The article examines modern approaches to risk management in the field of export-import operations, focusing on innovative methods of risk management. The key threats in international trade are analysed and effective mechanisms for their minimisation are proposed. The article also examines the conceptual foundations of risk

management in the system of export-import operations, in particular, its importance for ensuring the efficiency and sustainability of foreign economic activity of enterprises. The main types of risks arising in the process of international trade in medicinal raw materials, including financial, logistical, legal and reputational, are considered. The article provides recommendations for improving the level of risk management through the use of automated analytical platforms, improvement of regulatory framework and advanced training of managers in the field of foreign economic activity.

The results of the study demonstrate the need for a strategic approach to risk management, taking into account global trends, digital technologies and modern analysis tools. The introduction of innovative methods in the risk management system will help to increase the competitiveness of enterprises, the stability of export-import operations and reduce the likelihood of financial losses. In addition, a model for integrating digital technologies into the risk management process is proposed, which allows increasing the effectiveness of monitoring and forecasting threats. The use of a comprehensive approach to risk management will ensure the stability of foreign economic activity of enterprises in a dynamic market environment.

Keywords: risk management, export-import operations, innovative technologies, medicinal raw materials, international trade.

Постановка проблеми

Розвиток глобальної економіки супроводжується зростанням обсягів міжнародної торгівлі, що зумовлює необхідність удосконалення системи ризик-менеджменту в експортно-імпортних операціях. Нестабільність ринків, валютні коливання, геополітичні ризики та регуляторні зміни вимагають застосування сучасних підходів до оцінки та мінімізації ризиків. Інтеграція інноваційних технологій у практику ризик-менеджменту відкриває нові можливості для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Глобалізація фармацевтичного ринку та зростаюча залежність від міжнародних постачань лікарської сировини потребують ефективної системи ризик-менеджменту. Високі вимоги до якості продукції, зміни регуляторних норм, геополітичні ризики та коливання попиту зумовлюють необхідність застосування інноваційних методів управління ризиками у сфері експортно-імпортних операцій.

Аналіз літературних джерел і визначення раніше не вивченої частини загальної проблеми. Дослідження проблеми ризик-менеджменту в системі експортно-імпортних операцій та впровадження інноваційних підходів до управління представлено у численних наукових працях та аналітичних матеріалах. Аналіз статистичних даних Державної служби статистики України [1] дозволяє оцінити загальні тенденції зовнішньоекономічної діяльності, динаміку експорту та імпорту лікарської сировини, а також визначити ключові ризики, що виникають у цій сфері. Подібні макроекономічні підходи знаходять відображення й у дослідженнях міжнародних аналітичних платформ, зокрема **Statista [12]**, яка надає оцінку глобального ринку активних фармацевтичних інгредієнтів.

У наукових працях приділяється значна увага специфіці управління експортно-імпортними ризиками. Так, **Ibroximovna et al. (2024)** досліджують проблеми митної системи у контексті зовнішньоекономічної діяльності, наголошуючи на необхідності удосконалення процедур митного контролю та сертифікації [6]. Т. Циганкова, О. Яценко значну увагу приділяють механізмам та інструментам торговельної політики. У свою чергу, **Tajuddin (2024)** аналізує вдосконалення

правових основ регулювання митного контролю, що є критично важливим для мінімізації ризиків у міжнародній торгівлі лікарською сировиною [13]. Інформаційний аспект управління зовнішньоекономічною діяльністю розглядається у роботі **Eshquvvatov (2024)**, де підкреслюється роль цифрових технологій у мінімізації ризиків та підвищенні ефективності міжнародних операцій [5]. Подібні ідеї підтримує дослідження компанії **PwC**, що демонструє перспективи використання блокчейн-технологій у фармацевтичній логістиці з метою забезпечення прозорості та контролю за експортно-імпортними ланцюгами поставок [9].

Застосування математичних методів для оцінки ризиків у зовнішньоекономічній діяльності запропоновано у дослідженні **Peleshchak et al. (2024)**, де використано модель векторної корекції помилок для визначення взаємозв'язку між активністю малих і середніх підприємств у сфері експорту-імпорту та економічним розвитком країн ЄС [8].

Дослідження **Rustina et al. (2024)** зосереджене на питаннях управління сертифікацією походження товарів, що є важливим елементом митного контролю та безпосередньо впливає на конкурентоспроможність продукції на міжнародних ринках [10]. Аналогічно, **Zhabin et al. (2024)** аналізують сучасні підходи до управління експортно-імпортними операціями транснаціональних корпорацій у контексті геополітичних викликів [15]. Управлінські аспекти стратегічної адаптації підприємств до змін зовнішнього середовища детально розглянуті у дослідженні **Sriboonlue et al. (2024)**, яке висвітлює вплив стратегічної гнучкості на операційну ефективність компаній, що займаються імпортом, експортом та логістикою [11].

Попри значний прогрес у розвитку міжнародної торгівлі, **інформаційні ризики залишаються однією з найважливіших загроз** для підприємств, що займаються експортом та імпортом лікарської сировини. Цифровізація бізнес-процесів, запровадження електронних митних декларацій та використання інформаційних платформ значно підвищують ефективність зовнішньоекономічної діяльності, однак водночас створюють додаткові ризики, пов'язані з кібератаками, витоком конфіденційної інформації та можливістю шахрайства у процесі міжнародних транзакцій.

Таким чином, аналіз літератури демонструє, що ризик-менеджмент у сфері експортно-імпортних операцій лікарської сировини є багатогранною проблемою, що охоплює правові, інформаційні, логістичні та фінансові аспекти. Інтеграція інноваційних підходів, зокрема цифрових технологій, математичних моделей прогнозування та стратегічного управління, сприяє підвищенню ефективності системи управління ризиками у міжнародній торгівлі.

Методика дослідження. Методологічною основою дослідження є комплексний підхід до аналізу ризиків у сфері експортно-імпортних операцій, що включає застосування загальнонаукових і спеціальних методів. У роботі використано системний аналіз для визначення структури ризиків, що виникають у міжнародній торгівлі, зокрема фінансових, логістичних, правових та репутаційних. Для оцінки сучасних загроз та механізмів управління ризиками застосовано метод порівняльного аналізу, що дозволив виявити відмінності у підходах до ризик-менеджменту в різних країнах і секторах економіки. Статистичний аналіз використано для оцінки динаміки експортно-імпортних операцій, а також для прогнозування можливих наслідків змін у глобальній торгівлі.

Метою статті є аналіз сучасних підходів до ризик-менеджменту в експортно-імпортних операціях, обґрунтування необхідності інтеграції інноваційних методів управління ризиками та розробка рекомендацій щодо їхнього ефективного застосування. Дослідження спрямоване на виявлення ключових загроз у міжнародній торговельній діяльності, оцінку впливу цифрових технологій на систему ризик-менеджменту та визначення стратегій мінімізації ризиків з урахуванням глобальних економічних тенденцій.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний обсяг наукових досліджень, присвячених питанням ризик-менеджменту в експортно-імпортних операціях, залишається низка невирішених проблем, які потребують подальшого вивчення. По-перше, недостатньо розроблені інструменти інтеграції цифрових технологій у систему ризик-менеджменту міжнародної торгівлі, зокрема в частині використання блокчейн-технологій, штучного інтелекту та автоматизованих аналітичних платформ. По-друге, існує дефіцит комплексних підходів до оцінки ризиків, що враховують взаємозалежність фінансових, логістичних, правових та репутаційних чинників у міжнародній торгівлі лікарською сировиною. Крім того, питання удосконалення нормативно-правового регулювання ризиків у зовнішньоекономічній діяльності досі залишається дискусійним. Зокрема, потребують подальшого аналізу механізми гармонізації національного та міжнародного законодавства у сфері експортно-імпортних операцій. Також важливим є дослідження стратегічних підходів до управління ризиками з урахуванням глобальних тенденцій, політичних змін та технологічних інновацій. Враховуючи сучасні виклики, необхідним є подальший розвиток методологічної бази оцінки та прогнозування ризиків у сфері міжнародної торгівлі.

Виклад основних результатів дослідження. Ефективний ризик-менеджмент в експортно-імпортних операціях є ключовим елементом забезпечення стійкості зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобальної конкуренції та динамічних змін регуляторного середовища. Управління ризиками у сфері міжнародної торгівлі передбачає ідентифікацію, оцінку, моніторинг і мінімізацію ризикових факторів, що можуть впливати на фінансову стабільність, логістичні процеси, дотримання контрактних зобов'язань та репутаційний капітал компанії.

В умовах цифрової трансформації все більшу роль у ризик-менеджменті відіграють інноваційні технології, зокрема великі дані, штучний інтелект та блокчейн. Використання алгоритмів машинного навчання для аналізу макроекономічних тенденцій і поведінки контрагентів дає змогу прогнозувати можливі загрози та своєчасно адаптувати стратегію управління ризиками. Запровадження блокчейн-технологій у документообіг експортно-імпортних операцій сприяє підвищенню рівня прозорості та зниженню ймовірності шахрайства, а також оптимізує контроль за дотриманням міжнародних стандартів.

Особливе значення має диверсифікація ризиків шляхом географічного розширення ринків збуту, встановлення партнерських відносин із надійними постачальниками та використання страхових інструментів. Ефективна система ризик-менеджменту також передбачає гнучке управління валютними ризиками, що досягається через застосування форвардних контрактів, валютних опціонів

та хеджування. Аналіз нормативно-правових актів у сфері зовнішньоекономічної діяльності дозволяє уникати юридичних ризиків і забезпечувати відповідність міжнародним митним і торговельним регламентам.

Комплексний підхід до управління ризиками включає не лише технологічні інструменти, але й організаційні механізми, такі як система внутрішнього контролю, стандартизація процесів і підвищення кваліфікації персоналу. Інтеграція цифрових рішень із традиційними методами ризик-менеджменту сприяє підвищенню адаптивності підприємств до зовнішніх викликів, забезпечуючи їхню конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

У таблиці 1 розглянуто та систематизовано ключові загрози у міжнародній торговельній діяльності.

Таблиця 1

КЛЮЧОВІ ЗАГРОЗИ У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГОВЕЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Категорія загроз	Опис загрози	Можливі наслідки
Економічні ризики	Коливання валютних курсів, зміни митних тарифів, санкції	Зниження прибутковості, втрати ринків збуту
Фінансові ризики	Неплатоспроможність контрагентів, фінансові махінації	Затримки платежів, боргові зобов'язання
Політичні ризики	Торговельні війни, зміна законодавства, геополітична нестабільність	Обмеження або припинення діяльності, зростання витрат
Логістичні ризики	Перебої у ланцюгах постачання, транспортні затримки	Зриви контрактів, штрафні санкції
Юридичні ризики	Недосконалість контрактів, судові спори	Судові витрати, репутаційні втрати
Технологічні ризики	Кіберзагрози, технічні збої в системах управління	Витік даних, порушення операційних процесів
Екологічні ризики	Природні катастрофи, екологічне регулювання	Витрати на екологічну відповідність, збої у поставках
Соціальні ризики	Страйки, кадрові проблеми, демографічні зміни	Дефіцит робочої сили, підвищення витрат на персонал

Джерело: адаптовано автором [2; 4;7;12]

У контексті глобалізації та цифровізації економіки ефективне управління ризиками в експортно-імпортних операціях набуває стратегічного значення. Зростання обсягів міжнародної торгівлі, активне впровадження інформаційних технологій і посилення регуляторних вимог висувають перед компаніями нові виклики, пов'язані із забезпеченням прозорості, безпеки та ефективності логістичних процесів.

З огляду на дану тенденцію, сучасні дослідження все більше акцентують увагу на застосуванні **інноваційних підходів** до ризик-менеджменту, які не лише дозволяють мінімізувати потенційні загрози, але й сприяють підвищенню конкурентоспроможності компаній на міжнародному ринку. Одним із найбільш

перспективних напрямів у цій сфері є **оптимізація фармацевтичної логістики**, що охоплює використання цифрових технологій, блокчейн-рішень, штучного інтелекту та автоматизованих систем управління ланцюгами постачання.

До **інноваційних підходів у ризик-менеджменті в сфері фармацевтичної логістики можна віднести:**

- **блокчейн у контролі якості та відстежуванні поставок** (забезпечення прозорості ланцюгів постачання; незмінність записів про походження сировини; автоматизація перевірки відповідності стандартам);

- **штучний інтелект у прогнозуванні ризиків** (аналіз трендів ринку лікарської сировини; визначення потенційних загроз у логістиці; оптимізація планування поставок);

- **Big Data у моніторингу регуляторних змін** (автоматичне відстеження оновлень законодавства; аналіз впливу регуляторних змін на вартість та доступність сировини; оцінка динаміки попиту на фармацевтичну продукцію);

- **Інтернет речей (IoT) у логістиці лікарської сировини** (контроль температурного режиму під час транспортування; GPS-моніторинг ланцюга постачання; виявлення аномалій у процесі зберігання).

З метою оцінки актуального стану зовнішньоторговельної діяльності України у 2023 році доцільно проаналізувати структуру експорту-імпорту товарів за широкими економічними категоріями (табл. 2).

Аналіз структури експорту та імпорту України (табл. 2) за широкими економічними категоріями у 2023 році свідчить про значні зміни у товарних потоках. Загальний обсяг експорту знизився на 18% порівняно з 2022 роком, тоді як імпорт зріс на 15%, що вказує на зростаючу залежність економіки від зовнішніх поставок.

Суттєве зростання експорту спостерігається у категорії «харчові продукти та напої» (на 142,2%), що може свідчити про адаптацію аграрного сектору до нових умов міжнародної торгівлі. Водночас експорт сировини для промисловості скоротився на 33,1%, що може бути наслідком зміни виробничих ланцюгів та експортної політики.

На імпортному ринку спостерігається суттєве зростання закупівель палива та мастильних матеріалів (+115%) та капітального устаткування (+120,9%), що може бути пов'язано зі спробами модернізації промислових потужностей та адаптації до енергетичних викликів. Також помітне зростання імпорту транспортного обладнання (+71,1%) та споживчих товарів (+89,9%), що свідчить про зростання попиту на продукцію довготривалого користування.

Отже, дані табл. 2 демонструють зміну торговельних пріоритетів України в бік посилення імпортозалежності, що вимагає удосконалення механізмів ризик-менеджменту в експортно-імпортних операціях для забезпечення економічної стабільності та підвищення конкурентоспроможності національного виробництва.

На рис. 1 показана схематична модель ризик-менеджменту експортно-імпортних операцій із лікарською сировиною.

Отже, на рис. 1 чітко показані зв'язки між ризиками, інструментами управління та результатами інтеграції інновацій в експортно-імпортних операціях із лікарською сировиною. У табл. 2 згруповано стратегії мінімізації ризиків в експортно-імпортних операціях з урахуванням глобальних економічних тенденцій.

Таблиця 2

**РОЗПОДІЛ ЕКСПОРТУ–ІМПОРТУ ТОВАРІВ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ
ЗА ШИРОКИМИ ЕКОНОМІЧНИМИ КАТЕГОРІЯМИ (ШЕК) В 2023 РОЦІ ¹**

Назва товару	Експорт			Імпорт		
	тис.дол. США	у % до 2022	у % до загального обсягу	тис.дол. США	у % до 2022	у % до загального обсягу
Усього	36182902,9	82,0	100,0	63566999,8	115,0	100,0
у тому числі						
харчові продукти та напої	10532665,2	242,2	29,1	4419904,3	150,5	7,0
сировина для промисловості, не включена в інші категорії	14407574,3	66,9	39,8	13027515,1	175,8	20,5
паливо та мастильні матеріали	317582,3	35,1	0,9	8938120,4	215,0	14,1
капітальне устаткування (крім транспортного), деталі, частини та приладдя для нього	1166998,1	149,4	3,2	8265306,7	220,9	13,0
транспортне обладнання, деталі, частини та приладдя для нього	1204213,1	1576,2	3,3	5278170,2	171,1	8,3
легкові автомобілі	17024,7	47,1	0,0	2380110,1	107,0	3,7
інше	50113,4	124,5	0,1	1477063,9	171,8	2,3
споживчі товари, не включені в інші категорії	1571553,6	97,6	4,3	5985937,1	189,9	9,4
тривалого користування	714701,0	96,1	2,0	1067182,9	196,9	1,7
напівтривалого користування	401867,7	67,6	1,1	1676200,5	104,4	2,6
короткочасового користування	454984,9	167,6	1,3	3242553,7	322,8	5,1

Примітка: Дані наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії

Джерело: дані взято з сайту Державної служби статистики України [1]

Таблиця 2 допоможе систематизувати підходи до управління ризиками та адаптувати їх до сучасних викликів міжнародної торгівлі. На рис. 2 показана каскадна схема процесу управління ризиками в експортно-імпортних операціях лікарської сировини.

Рис. 1 Схематична модель ризик-менеджменту експортно-імпортних операцій із лікарською сировиною

Джерело: власна розробка автора

Схема, показана на рис. 2, демонструє каскадний підхід до управління ризиками — від виявлення джерел проблем до впровадження інноваційних інструментів і отримання позитивних результатів. Каскадний підхід до управління ризиками в експортно-імпортних операціях лікарської сировини є поетапним процесом ідентифікації, оцінки, мінімізації та контролю ризиків, що забезпечує стабільність і безпеку міжнародних поставок. На першому етапі здійснюється **ідентифікація ризиків**, що включає аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, здатних вплинути на постачання лікарської сировини. Основними джерелами ризиків є **логістичні проблеми, регуляторні бар'єри, валютні коливання, політична нестабільність і можливість постачання контрафактної продукції**.

**СТРАТЕГІЇ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ В ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЯХ
З УРАХУВАННЯМ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ**

Глобальна економічна тенденція	Можливі ризики	Стратегії мінімізації ризиків
Діджиталізація та автоматизація	Кіберзагрози, витік даних, збої у цифрових системах	Використання захищених цифрових платформ, двофакторна автентифікація, впровадження блокчейн-технологій
Глобалізація та міжнародні санкції	Торговельні бар'єри, валютні обмеження, зміни у митному регулюванні	Диверсифікація ринків збуту, укладання контрактів із захисними положеннями, використання альтернативних платіжних систем
Кліматичні зміни та екологічні стандарти	Впровадження жорстких екологічних норм, підвищення витрат на відповідність стандартам	Інвестування в екологічні технології, впровадження принципів «зеленого» виробництва, екологічна сертифікація продукції
Нестабільність фінансових ринків	Коливання валютних курсів, інфляційні ризики, кризи ліквідності	Хеджування валютних ризиків, диверсифікація джерел фінансування, використання фінансових деривативів
Розвиток електронної комерції	Конкуренція з глобальними платформами, логістичні ризики, проблеми із захистом прав споживачів	Оптимізація логістичних процесів, використання CRM-систем, посилення юридичного захисту прав інтелектуальної власності
Геополітична нестабільність	Торгові війни, політичні санкції, зміни у міжнародних угодах	Постійний моніторинг політичних змін, стратегічне планування запасів, страхування торговельних операцій

Джерело: адаптовано автором [3; 5; 9; 11; 13; 14]

Другий етап передбачає **оцінку ймовірності виникнення ризиків і їх впливу на ефективність експортно-імпорتنних операцій**. З цією метою застосовуються методи кількісного та якісного аналізу, включаючи **SWOT-аналіз, методи сценарного прогнозування та статистичні моделі ризик-менеджменту**. Особлива увага приділяється вивченню змін у митному та фармацевтичному законодавстві, що безпосередньо впливає на сертифікацію та стандартизацію лікарської сировини.

На третьому етапі здійснюється **розробка стратегії мінімізації ризиків**, що включає **диверсифікацію постачальників, страхування логістичних операцій, використання довгострокових контрактів та впровадження цифрових технологій**. Інноваційні підходи, такі як **блокчейн для відстеження походження сировини, Інтернет речей (IoT) для моніторингу умов транспортування, а також штучний інтелект для прогнозування ризиків**, значно підвищують рівень контролю та знижують імовірність втрат.

Заключним етапом каскадного підходу є **контроль і моніторинг ризиків у режимі реального часу**. Використання **автоматизованих систем управління ризиками** дозволяє своєчасно реагувати на зміни у ринковому середовищі, оптимізувати маршрути транспортування та забезпечувати відповідність нормативним вимогам. Каскадний підхід дає змогу **системно інтегрувати управління ризиками на всіх етапах експортно-імпорتنних операцій**, забезпечуючи стійкість та ефективність міжнародної торгівлі лікарською сировиною.

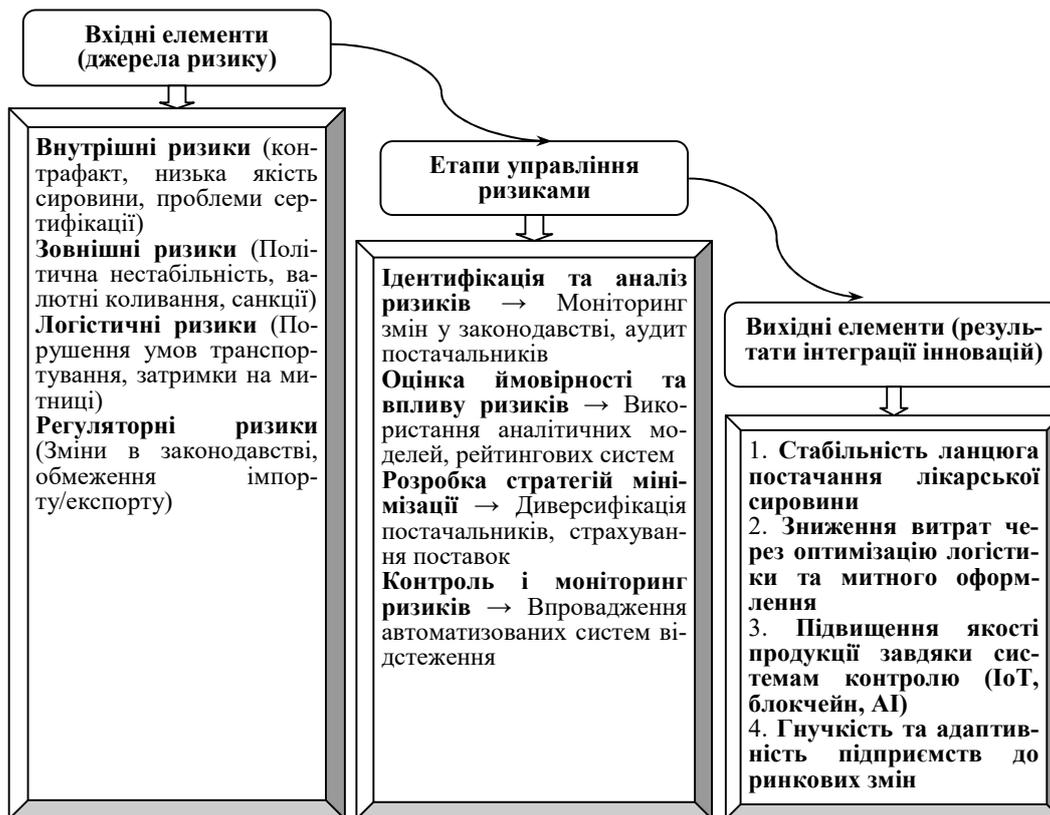

Рис. 2. Каскадна схема процесу управління ризиками в експортно-імпортних операціях лікарської сировини

Джерело: власна розробка автора

На основі проведеного дослідження можна виділити практичні рекомендації щодо впровадження інноваційних методів управління ризиками на всіх етапах експортно-імпортних операцій. Зокрема:

- використання смарт-контрактів для автоматизації угод на постачання лікарської сировини;
- інтеграція цифрових платформ для оцінки ризиків та моніторингу постачальників;
- запровадження автоматизованих систем управління запасами для мінімізації ризиків дефіциту або надлишку сировини;
- співпраця з міжнародними лабораторіями для незалежної перевірки якості продукції.

Дискусія. Ризик-менеджмент у сфері експортно-імпортних операцій з лікарською сировиною є важливим інструментом забезпечення стабільності фармацевтичного ринку, проте залишається предметом наукових дискусій щодо його ефективності та методологічних підходів. Одним із ключових питань є інтеграція цифрових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект і автоматизовані ана-

літичні системи, у процес управління ризиками. Незважаючи на їх потенційні переваги, практичне застосування цих інструментів стикається з низкою бар'єрів, зокрема високими витратами на впровадження, складністю нормативно-правового регулювання та необхідністю підвищення цифрової грамотності менеджерів. Крім того, існують різні підходи до оцінки ризиків у міжнародній торгівлі лікарською сировиною. Одні дослідники наголошують на необхідності комплексного аналізу загроз із залученням макроекономічних та геополітичних факторів, тоді як інші акцентують увагу на стандартизованих методиках оцінки та управління ризиками. Водночас залишається відкритою проблема гармонізації міжнародних стандартів ризик-менеджменту, оскільки різні країни застосовують власні підходи до регулювання фармацевтичного імпорту та експорту. Подальші дискусії також пов'язані з впливом глобальних викликів, таких як пандемії, політичні кризи та економічні санкції, на стійкість експортно-імпортних операцій. Деякі дослідники вважають, що необхідно розробити адаптивні моделі управління ризиками, які враховують швидкі зміни у світовій економіці, тоді як інші наголошують на важливості стабільних регуляторних механізмів, що мінімізують невизначеність. Таким чином, подальші дослідження мають бути спрямовані на пошук оптимальних моделей управління ризиками, які поєднують інноваційні технології, стратегічне планування та міжнародну координацію задля підвищення ефективності експортно-імпортних операцій у фармацевтичному секторі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ризик-менеджмент у сфері експортно-імпортних операцій з лікарською сировиною є ключовим елементом стабільності фармацевтичного ринку. Використання інноваційних технологій сприяє підвищенню прозорості, безпеки та ефективності міжнародної торгівлі фармацевтичними компонентами. Запровадження даних технологій дозволяє знизити ризики, підвищити конкурентоспроможність підприємств та забезпечити стійкість поставок критично важливих лікарських засобів. Системний підхід до ризик-менеджменту є необхідною умовою для ефективного функціонування експортно-імпортних операцій, оскільки дозволяє комплексно оцінювати загрози та розробляти стратегії їх мінімізації. Використання цифрових технологій та аналітичних платформ значно покращує процес ідентифікації, оцінювання та контролю ризиків, зменшуючи ймовірність помилок та суб'єктивного фактору. Міжнародна стандартизація управління ризиками у сфері зовнішньої торгівлі сприяє гармонізації процесів та адаптації підприємств до глобальних викликів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі охоплюють: розробку методик оцінки ризиків з урахуванням динаміки змін на світових ринках та макроекономічних чинників, а також аналіз впливу геополітичних факторів на ризики експортно-імпортної діяльності та розробку адаптивних стратегій їх мінімізації.

Література

1. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
2. Кушнір Н. Б., Гарнага О. М., Срібна Є. В. (2024). Аналіз розвитку міжнародного ринку консалтингових послуг з урахуванням сучасних бізнес-комунікацій // Академічні візії. №. 32.

3. Abdumutaliyev R., Narimonov S. (2024). Ways to balance international trade operations in our country //Development of pedagogical technologies in modern sciences. T. 3. №. 3. C. 181-187.
4. Dedyukhina I. et al. (2024). The Contribution of the Agricultural Region to the Implementation of the State Project to Support and Develop the Export //Innovations in Sustainable Agricultural Systems, Volume 1: ISAS 2024. T. 1. C. 385.
5. Eshquvvatov O. A. (2024). The role of information in the implementation of foreign economic activity //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. T. 4. №. 3. C. 470-474.
6. Ibroximovna N. I. et al. (2024). Existing Problems in the Customs System in the Implementation of Export and Import Operations //Journal of Intellectual Property and Human Rights. T. 3. №. 4. C. 196-201.
7. Mamajonov A. T. (2024). Improving The Organization of Accounting In Economic Entities Engaged In Export-Import Activities //Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance. T. 5. №. 05. C. 165-171.
8. Peleshchak R. et al. (2024). A Vector Error Correction Model Approach to Analyze the Causality Among SME Export-Import Activity and the Economic Development of EU Countries //COLINS (1). C. 35-47.
9. PwC. (2023). Blockchain in Pharmaceutical Logistics. Retrieved from <https://www.pwc.com>
10. Rustina E. et al. (2024). Certificate of Origin Management in Supporting the Export Process: A Qualitative Descriptive Analysis on Marine Cargo Expeditions //Ilomata International Journal of Management. T. 5. №. 2. C. 637-648.
11. Sriboonlue O., Sriboonlue U., Onputtha S. (2024). The Impact of Strategic Agility on Operational Responsiveness and Firm Performance of Import, Export, and Logistics Enterprises //Asian Administration & Management Review. T. 7. №. 1.
12. Statista. (2023). Global Market for Active Pharmaceutical Ingredients. Retrieved from <https://www.statista.com>
13. Tajuddin T. (2024). Improvement of the legal basis of regulation of customs control //International Journal of Formal Education. T. 3. №. 2. C. 16-19.
14. Tudor F. (2024). Analysis of Fraud Risk Regarding the Real Beneficiary in Relation to International Sanctions //Tempore Mutationis in International and Comparative Law. ADJURIS–International Academic Publisher. C. 308-314.
15. Zhabin E. A. et al. (2024). Modern approaches to the management of export-import operations of transnational corporations in the context of geopolitical upheavals //E3S Web of Conferences. EDP Sciences, T. 533. C. 04018.
16. Yatsenko O., Stašys R., Tsygankova T., Reznikova N., Uskova D. (2020). Protectionism sources of trade disputes within international economic relations. Journal “Management theory and studies for rural business and infrastructure development”. Vol. 42. No. 4: 516-526. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2020.53>
17. Tsygankova T. M., Obolenska T. Y., Yatsenko O. M., Lyskova L. M., Sovenko O. I. (2020). Priority formats of trade integration of countries. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 3, No 34. 460-469. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215601>
18. Yatsenko O., Tsygankova T., Zavadska Y., Horbachova I., Khoroshun O. (2020). Global agri-food market: consumer trends and challenges. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 4, No 35. 440-448. 2020. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.222518>

19. Mykhailova M., Yatsenko O., Zavadska Y., Afanasieva O., Haas R. (2023). The War in Ukraine and its Impact on Global Agricultural Trade (Auswirkungen des Ukrainekriegs auf den globalen Agrarhandel). *Die Bodenkultur: Journal of Land Management, Food and Environment*. Volume 74, Issue 2, 91–105. DOI: 10.2478/boku-2023-0008
20. Yatsenko O., Zavadska, Y., Khrystenko, O., Musiiets, T., & Aksyonova, O. (2021). Innovative transformations of the agricultural complex in the context of global challenges of sustainable development. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 5(40), 216–224. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v5i40.244989>
21. Tsygankova T.M., Yatsenko O.M., Tananaiko T.S., Solodkovska G.V., Olefirenko V.V., Ishchenko A.V. (2022). Free trade agreements in the world trade system: benefits and models. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 6 (47). 172–181. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.6.47.2022.3925>

References

1. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). *Official website*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Kushnir, N. B., Harnaha, O. M., & Sribna, Y. V. (2024). Analysis of the development of the international consulting services market considering modern business communications. *Academic Visions*, (32).
3. Abdumutaliyev R., Narimonov S. (2024). Ways to balance international trade operations in our country //Development of pedagogical technologies in modern sciences. T. 3. №. 3. C. 181-187.
4. Dedyukhina I. et al.(2024). The Contribution of the Agricultural Region to the Implementation of the State Project to Support and Develop the Export //Innovations in Sustainable Agricultural Systems, Volume 1: ISAS 2024. T. 1. C. 385.
5. Eshquvvatov O. A. (2024). The role of information in the implementation of foreign economic activity //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. T. 4. №. 3. C. 470-474.
6. Ibroximovna N. I. et al. (2024). Existing Problems in the Customs System in the Implementation of Export and Import Operations //Journal of Intellectual Property and Human Rights. T. 3. №. 4. C. 196-201.
7. Mamajonov A. T. (2024). Improving The Organization of Accounting In Economic Entities Engaged In Export-Import Activities //Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance. T. 5. №. 05. C. 165-171.
8. Peleshchak R. et al. (2024). A Vector Error Correction Model Approach to Analyze the Causality Among SME Export-Import Activity and the Economic Development of EU Countries //COLINS (1). C. 35-47.
9. PwC. (2023). Blockchain in Pharmaceutical Logistics. Retrieved from <https://www.pwc.com>
10. Rustina E. et al.(2024). Certificate of Origin Management in Supporting the Export Process: A Qualitative Descriptive Analysis on Marine Cargo Expeditions //Ilomata International Journal of Management. T. 5. №. 2. C. 637-648.
11. Sriboonlue O., Sriboonlue U., Onputtha S. (2024). The Impact of Strategic Agility on Operational Responsiveness and Firm Performance of Import, Export, and Logistics Enterprises //Asian Administration & Management Review. T. 7. №. 1.
12. Statista. (2023). Global Market for Active Pharmaceutical Ingredients. Retrieved from <https://www.statista.com>

13. Tajuddin T. (2024). Improvement of the legal basis of regulation of customs control //International Journal of Formal Education. T. 3. №. 2. C. 16-19.
14. Tudor F.(2024). Analysis of Fraud Risk Regarding the Real Beneficiary in Relation to International Sanctions //Tempore Mutationis in International and Comparative Law. ADJURIS–International Academic Publisher. C. 308-314.
15. Zhabin E. A. et al. (2024).Modern approaches to the management of export-import operations of transnational corporations in the context of geopolitical upheavals //E3S Web of Conferences. EDP Sciences, T. 533. C. 04018.
16. Yatsenko O., Stašys R., Tsygankova T., Reznikova N., Uskova D. (2020). Protectionism sources of trade disputes within international economic relations. Journal “Management theory and studies for rural business and infrastructure development”. Vol. 42. No. 4: 516-526. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2020.53>
17. Tsygankova T. M., Obolenska T. Y., Yatsenko O. M., Lyskova L. M., Sovenko O. I. (2020). Priority formats of trade integration of countries. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 3, No 34. 460-469. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i34.215601>
18. Yatsenko O., Tsygankova T., Zavadska Y., Horbachova I., Khoroshun O. (2020). Global agri-food market: consumer trends and challenges. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol 4, No 35. 440-448. 2020. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.222518>
19. Mykhailova M., Yatsenko O., Zavadska Y., Afanasieva O., Haas R. (2023). The War in Ukraine and its Impact on Global Agricultural Trade (Auswirkungen des Ukrainekriegs auf den globalen Agrarhandel). Die Bodenkultur: Journal of Land Management, Food and Environment. Volume 74, Issue 2, 91–105. DOI: 10.2478/boku-2023-0008
20. Yatsenko O., Zavadska, Y., Khrystenko, O., Musiiets, T., & Aksyonova, O. (2021). Innovative transformations of the agricultural complex in the context of global challenges of sustainable development. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 5(40), 216–224. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.244989>
21. Tsygankova T.M., Yatsenko O.M., Tananaiko T.S., Solodkovska G.V., Olefirenko V.V., Ishchenko A.V. (2022). Free trade agreements in the world trade system: benefits and models. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 6 (47). 172–181. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3925>